

XI. Ulusal Gastroenteroloji Kongresi

Açılış Konuşması

6 Kasım 1994, Antalya.

Sayın Başkan,
Kongrenin Saygıdeğer Üyeleri,
Aziz Konuklar,

Türk Gastroenteroloji Derneği XI. Kongre Organizasyon Komitesi kadirşinaslık göstererek beni Onursal Başkan seçip, açılış konuşmasını yapmakla görevlendirmiş. Bu şerefli görevi yerine getiriyor, hepinize saygılar sunarak kongreyi açıyorum.

Bu tören toplantısına katılan meslek dışı sayın konukların hoşgörüsüne sığınarak, bana ayrılan kısa sürede, Türk Gastroenteroloji hareketinin nereden başlayıp nereye gelebildiğini kuşbakışı gözden geçirmek istiyorum. Hamlenin başlangıcındaki güç günleri yaşamış, görev ve sorumluluk üstlenmiş kadrodan, hasbelkader geriye kalmış, göçmeye hazır olan son kelaynak olduğumdan sözlerimi bir özeleştiri de sayabilirsiniz.

Gastroenterolojinin Genel Dahiliye içinde adsız bir yetim olduğu 1940 ve 1950 lerin Ortaçağında, Amerika ve Avrupa'da bu bilim dalının hızlı ilerlemelerini hüzünle izleyen üç kişi, gastroenterolojiye yurdumuzda bir hareket vermek amacıyla, 1959'da bir Dernek kurdular. Hemen belirtiyim ki dava arkadaşlarım merhum Zafer Paykoç ve Namık Kemal Menteş'le bendeniz, bu suretle Alaaddin'in şişesini açıp Cin'i dışarı saldıığımızın farkında değildik. Hemen "Dahiliyeyi parçalamayalım!" sloganı ile statükocular ve Sağlık Bakanlığı karşımızda bir cephe oluşturdu. Kalabalığın şamatasına karşı sesimiz henüz pek cılızdı; bu nedenle kayıkçı kavgası ile zaman kaybetmedik. Bunun yerine etrafımızda toplanan 20-30 arkadaştan oluşan bir gurupla modern klinik gastroenterolojiyi uygulamalarımızla tanıtmayı ve Türkiye'deki gastrointestinal hastalıkların coğrafi patolojisine ait temel epidemiyolojik verileri oluşturmayı yeğledik. Köhne tabuları yıkan, modern yöntemleri lanse eden bu mütevazı çalışmalar bir yandan hoşnutsuzluk mırıltılarına sebep olurken, hayal bile etmediğimiz bir şey oldu: Yıllardır bu sisteme ait yakınmalarına muhatap bulamamış hastalar, halk, bu yeni guruba büyük ilgi gösterdi, destekledi. Öyle ki halkın reaksiyonunun ne olacağını bilemediğimizden çekinerek başladığımız Endoskopi, en popüler inceleme oldu. Midesini hortumla, barsağını dârbünle incelemek isteyen kadınlı-erkekli guruplar laboratuvar önünde kuyruk oluşturuyor, uzak illerden gelen hastalar "Nerede o Kastro, ona muayene olacağım!" diye poliklinikleri zorluyordu. Mutluyduk, maya tutmuştu. Türk halkının çoğunluğunun aptal olmadığı da böylece anlaşıyordu.

Bu şevkle Anadolu'nun altı büyük kentinde (Kayseri, Antalya, Adana, Gaziantep, Diyarbakır, Trabzon) gastroenteroloji günleri düzenleyerek taban oluşturduk. Artık Ulusal Gastroenteroloji Kongresi düzenleme dönemine ulaşmıştık.

Genel Sekreteri olarak yükünün büyük kısmını üstlendiğim I. Kongre, 1974 yılında Ankara'da yapıldı. Katılanların anımsayacağı gibi O Kongre mütevazı bir toplantı idi, atmosferi de beş yıldızlı otellerde yapılanlara benzemiyordu. İlk kongrenin yankıları ve sonuçları olumlu ve önemli oldu: Daha önce akademik çevrelerde gastroenteroloji varlığını kanıtlamıştı. Bu Kongreye davet ettiğimiz Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı üst düzey yetkilileri ile panellerde tartışarak bir mutabakata, moda deymi ile bir konsensusa vardık. Bakanlık da Gastroenterolojiyi tanıyor ve destek vaad ediyordu. Oradan sonrasını özetlememe gerek yok. Kongreler birbirini izledi ve geldik bugünlere. Kısaca söylemek gerekirse tedavi hekimliği yönünden yurdumuzun büyük kentlerinde gastroenteroloji artık Batı düzeyini yakalamıştır. Peki 1959 da başlayan gastroenteroloji hareketi amacına ulaşmış, misyonunu tamamlamış sayılabilir mi?

Klinik yönden göz kamaştırıcı ilerlemelere rağmen bu hareket iki alanda güdük kalmıştır. Bunlardan birincisi gastro-intestinal temel tıp araştırmalarıdır. Son aç dekadın gastrointestinal immünoloji, ard arda ortaya çıkan hepatotrop viruslar, sindirim sistemi parakrin salgıları, hormonları gibi önemli konularda ve gastrointestinal fizyoloji alanında Türk tıbbının evrensel katkılarına raslamıyoruz. Fakat o günlerin de geleceğine gönülden inanıyorum.

İşaret ettiğim eksikliklerin ikincisi ise bu bilim dalının toplum sağlığı ve koruyucu hekimlik yönünün ihmal edilmiş olmasıdır. Giardia, helikobakter, amebiasis, hidatik kist, B virusuna bağlı karaciğer hastalıkları yurdumuzda, geri kalmış ülkelerdeki kadar yaygın. Kırk yıl önce bilinmiyen alkole bağlı sindirim hastalıkları ise katlanarak artmaktadır. Gastrointestinal halk sağlığı sorunlarımız içinde ağırlık ve öncelik B virusuna karşı savaş olmalıdır. Derneğimiz bu alanda çalışan diğer gönüllü kuruluşlar ve Sağlık bakanlığı ile eşgüdümlü çalışarak, % 5 bazı bölgelerimizde %10 olan taşıyıcılık oranını, Avrupa Birliğindeki %1 dolaylarına çekmenin bilinen yollarını uygulamaya geçirmelidir. Bu savaşın en önemli silahı sağlık eğitimi ile aşı. Dökme su ile değirmen dönmiyeceğine göre ithal aşı ile bir yere varılamaz; bu sebeple Türkiye Cumhuriyeti kendi aşısını üretmenin yollarını aramalıdır.

Yıllardır Olympos antik kentinde yaşadığımdan tepemizdeki Solyma (Tahtalı) dağından bizi gözetliyen Poseidon'un etkisi ile hayal ürünü sözler söyleyip, politikacılar gibi konuştuğumu düşünenler olabilir. Ben geçmişte Türk hekimlerinin malya, trahom, tüberküloza karşı verdikleri savaştaki başarılarından esinlenerek sizlerin ve sizden sonra gelecek kuşakların bu düşündüklerimi de gerçekleştireceğinize yürekten inanıyorum.

Eleştirilerimin hiç kimse, gurup veya kuşağı hedeflemediğini, anonim bir özeleştir olduğunu tekrar belirtmek isterim. Amacım yeni ve stimulan hedefler göstererek, duraklama dönemine yaklaşan Türk gastroenteroloji hareketine bir momentum kazandırmaktır.

Kongreye başarılar diler, hepinizi tekrar saygı ile selamlarım.

Prof. Dr. Hamdi AKTAN